

ESEJ IZ EKONOMIJE

- preduzeće i okruženje-

Ovaj rad radite u pismenoj formi. Za izradu rada sve potrebna znanja se nalaze u knjizi "Ekonomija" koja je osnovna u pisanju ovoga rada.

Potrebno je da pitate Vaše roditelje, prijateljem, poznanike (ili Vi ako radite) gde rade i da Vam daju najosnovnije informacije o poslovanju preduzeća. Na osnovu tih informacija i gradiva iz ovog predmete treba da odgovorite na pitanja koja su Vam data, odnosno da primenite znanja koje ste naučili na praktičnom primeru.

Pri pisanju rada nisu potrebni iznosi niti računovodstveni podaci (kalkulacije, obračuni i slično). Nisu potrebni finansijski pokazatelji nego da opišete poslovanje preduzeća i uticaj okruženja, odnosno kako se odvija posao.

Data su Vam pitanja na koja treba da odgovorite tj. da ih šire objasnite. Primer ako je to monopolističko preduzeće, zašto je monopolističko koje su to osnovne karakteristike monopola. Treba da primenite spoj teorije i prakse.

Data su Vam pitanja na koja treba da odgovorite i da sva pitanja pokrijete i sastavite esej, a ne da napišete pitanje i odgovor. Treba da sastavite neku vrstu »izveštaja« o preduzeću (delatnost, način poslovanja, vrsta preduzeća i poslovanje u privrednom okruženju, na tržištu).

UPUTSTVO ZA PISANJE ESEJA

Procedura prijavljivanja eseja

Grupa studenata (do tri studenta) koji se odluče da rade esej treba da izvrše prijavu *email*-om profesoru/asistentu. Jedan student iz grupe šalje *email*-om profesoru/asistentu imena i prezimena, brojeve indeksa, *email*-ove članova grupe i naziv preduzeća o kome će pisati. Kada profesor/asistent odbori izradu eseja studenti mogu pristupiti izradi rada. Prva verzija eseja šalje se profesoru/asistentu mejlom. Ukoliko profesor/asistent ima primedbe ili predloge na prvu verziju šalje ih studentima, kako bi studenti ispravili što im je sugerisano. Konačna verziju eseja predaje se i u papirnoj i u elektronskoj formi. Na kraju svi članovi grupe brane esej.

Esej treba da ispunjava sledeće zahteve:

- 4000 - 6000 word countsa, uključujući tekst, crteže, grafikone, tabele, priloge.
  - Margine: gornja, donja, desna (top, bottom, right) 2,5 cm; leva (left) 3,1 cm.
  - Pri pisanju rada koristiti Times New Roman, font 12, justify, line spacing (prored) 1,5.
  - Naslove pisati UPPERCASE (velikim slovima), font 14, bold
  - Rad mora da je obeležen stranama.
  - Rad treba da sadrži apstrakt do 150 reči (ukratko sadžaj rada). Koristiti *Italic*.
  - Redosled: NASLOVNA STRANA (izgled dat u prilogu), APSTRAKT, SADRŽAJ (svi naslovi i podnaslovi u radu i oznakom na kojoj se strani nalaze), RAD (uvod, razrada, zaključak), LITERATURA.
  - Osnovna literatura za izradu rada je Kragulj D., 2009., *Ekonomija, Uvod u ekonomsku analizu, mikroekonomija i makroekonomija*, Kragulj, Beograd.
- Ukoliko koristite dodatnu literaturu pri pisanju eseja potrebno ju je navesti na sledeći način autor (prezime i početno slovo imena, primer: Kragulj D.), godina izdavanja, naslov knjige, izdavač. Na kraju rada staviti spisak literature koja je korišćena pri pisanju rada. Za naslove knjiga/članaka koristiti *Italic*. Poređati izvore tj. literaturu po abecednom redu. Primer je dat na narednim stranicama.
- Ukoliko koristite tabele i grafikone, oni treba da su označeni Tabela/Grafikon br. 1 Naslov tabele/grafikona, a ispod tabele i grafikona mora da stoji Izvor

(odakle je preuzeta tabela/grafikon/podaci). Primer kako ih navodite nalazi se na narednim stranicama.

PRIMERI ZA LITERATURU:

za knjigu:

U fus noti

Kragulj D., 2009., *Ekonomija, Uvod u ekonomsku analizu, mikroekonomija i makroekonomija*, Kragulj, Beograd, str. 25

Burda D., Lispey R., 2004., *Macroeconomics*, CLDS, Beograd, str. 134

U spisku literature

Kragulj D., 2009., *Ekonomija, Uvod u ekonomsku analizu, mikroekonomija i makroekonomija*, Kragulj, Beograd

Burda D., Lispey R., 2004., *Macroeconomics*, CLDS, Beograd

Članak iz novina/časopisa

Spalović D., 2007, *Struja na tržištu*, Politika, 4.3.2007.god.

Peternelj M., 2005., *Slow is beautiful? Slovenia's approach to transition*, Economic analysis from the European Commission's Directorate - General for Economic and Financial Affairs, Volume 2, Issue 10.

Za Internet sajt

<http://www.imf.org/external/> (datum pristupa 12.12.2007.)

Knjiga/članak preuzet sa internet sajta

World Economic Outlook Crisis and Recovery, April 2009, World Economic and Financial Surveys, International Monetary Fund. Dostupan na www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2009/01/pdf/text.pdf (16.7.2009.)

Literatura navesti na sledećoj slobodnoj stranici posle zaključka. Literaturu slagati po abecednom redu, primer sledi.

LITERATURA

1. Burda D., Lispey R., 2004., *Macroeconomics*, CLDS, Beograd
2. <http://www.imf.org/external/> (12.12.2007.)
3. Kragulj D., 2009., *Ekonomija, Uvod u ekonomsku analizu, mikroekonomija i makroekonomija*, Kragulj, Beograd
4. Peternej M., 2005., *Slow is beautiful? Slovenia's approach to transition*, Economic analysis from the European Commission's Directorate - General for Economic and Financial Affairs, Volume 2, Issue 10.
5. Spalović D., 2007, *Struja na tržištu*, Politika, 4.3.2007.god.
6. World Economic Outlook Crisis and Recovery, April 2009, World Economic and Financial Surveys, International Monetary Fund. Dostupan na www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2009/01/pdf/text.pdf (16.7.2009.)

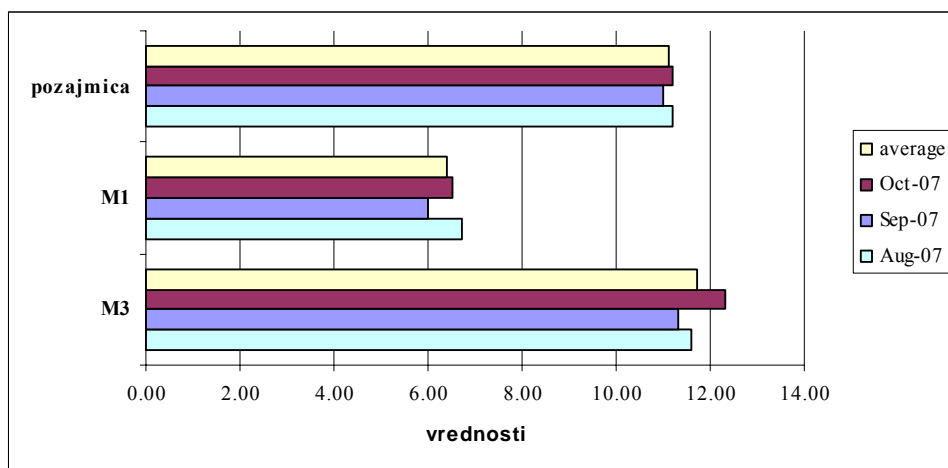
PRIMER ZA TABELE I GRAFIKONE:

Tabela 1. Makroekonomski indikatori Jugoistočne Evrope (2007.god)

	<i>realni GDP (yoy, u %)</i>	<i>CPI (godišnji prosek, u %)</i>	<i>Nezaposlenost (u %)</i>
<i>Srbija</i>	6.5	6.6	21.2
<i>Albanija</i>	5.8	2.3	14.0
<i>Bosna i Hercegovina</i>	6.7	1.8	44.0
<i>Bugarska</i>	4.5	3.5	15.0
<i>Crna Gora</i>	3.5	3.4	36.0
<i>Makedonija</i>	6.2	7.4	7.3
<i>Hrvatska</i>	5.5	2.4	10.2
<i>Rumanija</i>	5.8	4.3	4.3

Izvor: Xplicit, Transition Report 2006.

Grafikon br. 1. Kretanje novčanih agegata M1,M3 i pozajmica-kredita u periodu od tri meseca (avgust,septembar,oktobar2007.godine)

Izvor: www.ecb.int

UNIVERZITET U BEOGRADU
FAKULTET ORGANIZACIONIH NAUKA
(14 pt)

ESEJ
(14 pt)

NAZIV PREDUZEĆA
(20 pt, Bold)

Mentor
prof.dr Dragana Kragulj
(14 pt)

Ime Studenta i broj indeks
XXXX XXXX xxx/xx
(14 pt)

Beograd, mesec, godina.
(14 pt)

PITANJA ZA ESEJ

UVOD

OSNOVNO O PREDUZEĆU:

- Naziv preduzeća
- Vlasništvo preduzeća odnosno oblik preduzeća na osnovu prisvajanja prinosa (objasniti glavne karakteristike).
- Da li je preduzeće monopolista, oligopolista, preduzetnik...? (objasniti zašto spada u određenu kategoriju i koje su glavne karakteristike te kategorije).
- Delatnost preduzeća (proizvodnja, trgovina, poljoprivreda, banke) i kom privrednom sektoru pripada (objasniti poslovanje preduzeća kroz delatnost koju obavlja)

RADNIK

- Radno mesto zaposlenog - radnika.
- Koji rad obavlja radnik zaposlen u preduzeću (rad u ekonomskom/neekonomskom smislu; proizvodni/neproizvodni; tekući/minuli)? (Objasniti proces rada i karakteristike tog rada).
- Obračun plata i objasnite odnos nominalne i realne plate.
- Objasnite od čega zavisi lična potrošnja zaposlenog. (objasniti faktore od kojih zavisi u našem okruženju).

OSNOVNA I OBRтна SREDSTVA

- Navedite osnovna i obrtna sredstva s kojim raspolaže preduzeća i u koju grupu ona spadaju (primer: zgrada – osnovno sredstvo) i zašto ona spadaju u određenu grupu.

PROIZVOD/USLUGA PREDUZEĆA

- Na kakvom tržištu se pojavljuje proizvod/usluga, da li postoji konkurencija ili ne?
- Da li je proizvod/usluga original, supstitut, komplementar?
- Kakva je tražnja za proizvodom – elastičnost?

- Kako se formira cena za proizvod/uslugu (politika cena)? Objasnite kako se formira cena, koje troskove pokriva, da li sa tom cenom preduzeće ostvaruje dobit ili profit.

NOVAC

- Objasnite kretanje novca u preduzeću kroz funkcije novca (da li posluje sa gotovinom i/ili žiralnim novcem, kako se vrši naplata, prometno sredstvo, da li se koriste garancije, menice...). Objasnite proces kretanja novca i poslovanja preduzeća.
- Kapital s kojim raspolaže preduzeće (oblici i da li je pozamljen ili sopstveni. Ukoliko je pozamljen, pod kojim uslovima je uzet od banke, pozajmica od drugog preduzeća ili banke i da li je povoljan ili ne i zašto).

EKONOMSKA ANALIZA PREDUZEĆA

- Da li je preduzeće likvidno, rentabilno, efikasno i da li je produktivno?
- Troškovi koje postoje u preduzeću i objasniti svaki. Do koje granice se isplati i dalje raditi (odnos graničnog troška i cene) – objasniti.
- Da li ostvaruje dobit i kako se ona raspoređuje?
- Na osnovu poslovanja preduzeća i njegovih rezultata:
  - kako ono »utiče« na makroagregatne veličine (društveni proizvod, nacionalni dohodak i dr.) i privredni rast.
  - odnos investicija i akumulacije (štednje) preduzeća.
  - ukoliko je izvršilo investicije prikazati to pomeranje na GPM (pre i posle investiranja).
  - poreska politika preduzeća (da li je obavezno da plaća poreze (porez na dodatu vrednost – PDV) i nabrojati neke vrsta poreza – objasniti šta porezi predstavljaju za preduzeće a šta za državu).
  - da li postoji višak zaposlenih i ako postoji šta se dešava sa viškom zaposlenih? Da li vlasnik zapošljava sve radnike koji traže posao, ukoliko se povećava poslovanje preduzeća da li vlasnik/menadžer preduzeća zapošljava nove radnike ili ne? Objasniti razloge (primeniti teoriju i praksu).

- Objasnite zakon opadajućih prinosa. Objasniti nezaposlenost tj. ukoliko se otpuste radnici oni postaju nezaposleni. Pojam, oblici nezaposlenosti i grafički prikazati te promene na tržištu rada (radne snage).

POSLOVANJE PREDUZEĆA U VREME INFLACIJE

- Objasnite kakvo je bilo poslovanje preduzeća u vreme inflacije (roba, cena, novac, krediti, zaposlenost, plate, dobit preduzeća) i kakvo je bilo stanje privrede i društva u to vreme. Ukoliko nije pretpostavite da je poslovalo u vreme inflacije i pretpostvite kako bi bilo poslovanje. Koje su prednosti a koje mane? Ukoliko postoji inflacija, šta se dešava sa cenama robe/usluge tog preduzeća, ostaju na istom nivou/smanjuju/povećavaju (Obrazložite odgovor).

POSLOVANJE PREDUZEĆA U VREME KRIZE

- Objasnite kako preduzeće posluje u vreme ekonomske krize.

ZAKLJUČAK

LITERATURA